

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCOUTENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-I Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Na rudarski praznik

Danes je god sv. Barbare, zaščitnice rudarjev. Naši rudarski revirji, hvalabogu, še niso tako zelo okuženi z brezverstvom, kakor slovenska javnost na splošno misli. Rudar in a res trdo delo in trdo govorico in zato je umevno, da včasih rabi kakšno hudo besedo, morda iz ogorčenja nad hudim življenjem, morda iz navade, nikoli pa iz zlobe. Kdor vidi v sree rudarja, mu bo oprostil izraze in čustva, ki bi bila neoprostljiva, če bi jih ne razumeli iz težkih okoliščin, v katerih rudar živi. Moremo reči: naj bo rudar na zunaj organiziran kjerkoli, bodisi v rdečih bodisi v tako zvanih nacionalnih organizacijah, da o krščansko organiziranih ne govorimo, v svojem sreju je večina slovenskih rudarjev globoko verna. Saj drugega rudar tudi ne more biti, ko je ves čas med svojim delom v stalni življenjski nevarnosti in se dobro zaveda, kako tanka je meja med tem in drugim življenjem. Prav zaradi te žive vere, ki jo plast različnega, od agitacije vsiljenega političnega ali socialnega prepričanja le povrhu zakriva, rudarji tako radi slave svojo zaščitnico sv. Barbare in je »Barbarin dan« glavni praznik rudarjev v revirjih.

Slovenci smo prav za prav tipični rudarski narod in so naša tla najbrž tudi najstarejša rudarska tla v Evropi. Slovensko rudarstvo je povezano s tisočletno tradicijo. Rimljani so na naših tleh kopali železo okoli Jesenice in železo iz Norika je bilo znano po vsej rimljanski državi. Za Rimljani so prišle generacije, ki so pri nas kopale še druge kovine, zlato, srebro, živo srebro, svinec, baker in antimon, v novejših časih pa izkopujemo kolin, kositer in cink. Res je, da je po tisočletjih stalnega izrabljanja Slovenija že izčrpana in da v naši domovini ni več tistega rudninskega kovinskega bogastva kakor nekoč, vendar imamo od generacij iz prejšnjih stoletij vsaj eno dediščino: široko razpredeno kovinsko industrijo, ki še danes daje za služba tisočerm delavcem, čeprav mora ta industrija upoštevati surovine, to je železo, od drugod, deloma iz južnih krajev države, deloma iz inozemstva. Zato sta zaradi tega tradicionalnega razvoja rudarski in plavžarski stan ožje povezana ter sta združena v bratovskih skladnicah.

Ker je rudar, ki koplje kovine, pri nas zdaj skoraj redka prikazen, dasi je bil še sedanjí rod priča, kako so kopali in v redkih izjemah še kopljejo svinec, v rudarskem stanu danes pri nas popolnoma prevladuje drug tip rudarja, to je oni, ki koplje črno zlato: premog. Naša zemlja je tega premoga bogata. Res je, da nimamo ne antracita, ne pristnega črnega premoga in da naši znanstveniki štejejo slovenski premog med rjavi, nekaj pa med lignit ali leseni premog, vendar je naš rjav premog visoko kvaliteten ter je uporaben skoraj v sleherni industriji, kvečjemu z izjemo plinarn, toda nove aparature, ki si jih bo morala slej ko prej omisliti sleherni plinarna, bodo omogočile tudi uporabo našega premoga vsaj v slovenskih plinarnah.

Premog je za rudarja kruh. Premog se mora prodajati. Glavni kupec premoga pa so železnice. Če železnice ne kupujejo premoga vsaj v tisti meri, kakor je nujno, je slovenski rudar ob zaslužek, je ob kruh, rudar in njegova družina stradata. V časih diktature je bilo slovensko rudarstvo zapostavljeno, ker železnice, ki so v državnih rokah, niso kupovale slovenskega premoga v tisti meri, kakor ga je slovenski rudar zahteval in kakor bi bilo pravično. Zalostna je bila vloga tistih slovenskih zastopnikov v vladi, ki niso mogli preprečiti razburjenja v revirjih. Spomnimo se le na čase, ko so revirji zaradi lakote še redno spuntali. Enkrat so demonstrirale rudarske žene v Trbovljah, Zagorju in drugod, drugo leto so bila ogromna protestna zborovanja po vseh središčih, kjer se je zbralo na tisoče in tisoče lačnih rudarjev, tretje leto zopet splošna gladovna stavka v rovih samih in tako dalje. Slovenski rudar je postal pod JNS diktaturo največji trpin, ker ta jugoslovensko-fašistična vladavina za slovenskega človeka sploh ni imela ne smisla ne razumevanja. Slovenski rudar je bil na robu obupa in že so se pojavili delavski proletarci, ki so pričeli po deželi — beračiti! Na to je bil ponižan nekoč tako samozavestni rudarski stan pod režimom naših lažnacionalistov!

Danes je, hvalabogu, drugače. Res je, da rudarji po naših revirjih ne delajo še polnih šihov, res je, da podjetje ne išče več toliko »rajsarjev«, kakor pravijo rudarji svojim najbolj vnetim tovarišem, res je, da ni več toliko »herensihov«, to je najboljših prilik za delo in da ni natoženih toliko »huntov«, rudarskih vozičkov, kakor v starih dobrih letih najvišje konjunktore, toda delo je tu, in sicer mnogo več, kakor pred tremi, štirimi in petimi leti. Pametna slovenska politika naših ljudskih voditeljev je dosegla enakopravnost slovenskih rudnikov z drugimi na jugu. Res, da so na jugu rudniki po večini državna last, slovenski pa skoraj vsi z dvemi, tremi izjemami v rokah po večini tujega kapitala, toda slovenski rudniki posredno ali neposredno živijo najmanj 50.000 Slovencev, to je vsaj 4% našega naroda. Kakšne velike važnosti je slovensko rudarstvo za vse naše gospodarstvo, za kulturno, za narodno življenje, si pač ni težko predstavljati.

Slovenski rudar je v slovenskem javnem

Yvon Delbos nastopil svoje politično potovanje

Dokaz francosko - angleške vzajemnosti

Berlin, 3. decembra. AA. (Havas) Francoski zunanji minister Delbos se je davi peljal skozi Berlin. Vozil se je s severnim ekspresom v Varšavo. Ko se je na severni postaji ustavil, ga je pozdravil francoski poslanik François Poncet, ki je stopil v ministrov vagon in ga spremil do Frankfurt na Odri. Ko se je vlak ustavil na železniški postaji na Friedrichstrasse, je Delbosa pozdravil poljski poslanik v Berlinu Lipski, nato pa še čekoslovaški odpravnik Subert. Na postaji v Schlesvigu, kjer je vlak stal četr ure, je pa Delbosa pozdravil nemški zunanji minister von Neurath in se nekaj časa z njim pogovarjal.

Pozdrav v Varšavi

Varšava, 3. dec. c. Francoski zunanji minister Delbos je dopotoval v Varšavo ob 16.40 poljskega časa. Že iz Pariza je potoval z njim poljski veleposlanik Lukaszewicz, na poljsko mejo pa mu je prišel nasproti francoski veleposlanik v Varšavi Leon Noel. Vlak je prispel na varšavsko postajo točno po voznem redu.

Prvi je pristopil k Delbosu poljski zunanji minister Beck, ki ga je prisrčno pozdravil in mu nato predstavil navzočne. Skupaj sta nato odšla na čelu spreveda proti izhodu. Pred postajo je velika množica ljudi vzklikala Delbosu, ki se je takoj odpeljal v francosko veleposlaništvo.

Zvečer ob 18 sta Delbos in Beck imela prvi sestanek. V poljskem zunanjem ministrstvu bo nočjo tudi slavnostna večerja in velik sprejem.

Vsi poljski listi objavljajo dolge in tople pisane pozdravne članke Delbosu. Širi se pa zmerom bolj vest, da bo Poljska zahtevala tudi zase del kolonij ali pa vsaj kak mandat, če pride do nove delitve kolonij. Vsekakor pa bo Poljska zahtevala, da bo morala biti povabljen na prihodnjo kolonialno konferenco.

„V imenu francoske in angleške vlade“

Ob večeršnjem odhodu francoskega zunanjega ministra Delbosa skoraj ves francoski tisk soglasno poudarja, da je obisk francoskega zunanjega ministra v raznih vzhodno-evropskih prestolnicah znak francosko-britanske vzajemnosti. Nov položaj, ki je nastal po londonskih pogajanjih, bo omogočil francoski diplomaciji daljnosežne poteze v njeni zavezniški politiki v srednji Evropi.

Zunanji politični sotrudenik »Intransigeant« piše, da je angleška vlada uradno pooblastila Delbosa, da svojo nalogo v srednji Evropi opravi tudi v njenem imenu, akoravno se odnosi Velike Britanije do Poljske in do držav Male zveze precej različujejo od odnosov Francije do teh držav. S temi državami je Anglija sklenila razne pogodbe, ki temeljijo na načelih Zveze narodov, medtem ko je Francija zaveznica Češkoslovaške in Poljske, z Jugoslavijo in Rumunijo pa ozko povezana s prijateljskimi pogodbami. Francoski zunanji minister Delbos je pooblaščen, da izjavi, da bosta Anglija in Francija složno postopali v vseh vprašanjih, od katerih sta odvisna red in mir v srednji Evropi. Tako so najbolj zanimave vse vesti, po katerih bi moral Delbos opozoriti podonavske države, da nameravata Pariz in London dati Nemčiji svobodne roke v Podonavju.

»Temps« poudarja v uvodniku, da Anglija in Francija že iz vzroka, da se ohrani splošni mir, ne moreta dopustiti kakršnegakoli preobrata v srednji Evropi. Delbos bo v svojih razgovorih z državnimi prijateljskih in zavezniških držav proučil vse možnosti, ki bodo lahko koristile splošnemu miru. Obstaja tudi nemški predlog, po katerem naj bi se pričela s Češkoslovaško pogajanja. Nemčija je namreč izjavila, da je pri-

pravljena skleniti s Češkoslovaško nenapadalni pakt, če se le ta obveže, da bo dala sudetskimi Nemcem popolno avtonomijo. Francija je pripravljena do konca izpolniti prevzete obveznosti, prav tako pa sovjetska Rusija, če se bo pokazalo, da hoče nekdo ogroziti Češkoslovaško.

Vmesni sestanek v Berlinu

Pariz, 3. dec. c. Vsi pariški listi pišejo zelo obširno o jutranjem sestanku med Delbosom in nemškim zunanjim ministrom von Neurathom na berlinski postaji. Vsi listi poudarjajo, da je bilo tokrat prvič, da je prišel nemški zunanji minister sam pozdravit svojega francoskega tovariša, ki potuje skozi Berlin. To se ni zgodilo niti tedaj, ko je Barthou potoval v Varšavo in Laval v Moskvo.

Seveda vsi listi ugibajo, kaj vse sta se mogla pomeniti Delbos in Neurath. Uradno pa po agenciji Havas izjavljajo, da tekem 10 minut, ki so jima bile na razpolago, nista mogla načeti nobenih važnejših vprašanj. Dokazuje pa ta sestanek, da je zelo popustila napetost med Nemčijo in Francijo in da je prav možno, da se bodo takšni sestanki med francoskimi in nemškimi državniki lahko prav kmalu ponovili. Samo to je dosegel ta sestanek v

Berlinu, v Parizu pa vsekakor trdijo, da je to že zelo mnogo.

Sovjeti spet nekaj spletkarijo

Varšava, 3. dec. c. Ravno isti dan, ko je prišel Delbos v Varšavo, je sovjetska vlada naročila svojemu poslaniku v Varšavi, da naj pri poljskem zunanjem ministrstvu ostro protestira zaradi dogodkov, ki so se odigrali 29. novembra na poljsko-ruski obmejni postaji. Sovjetska agencija Tasa poroča, da so tega dne poljski obmejni organi ustavili sovjetski tovorni vlak, ki je že vozil iz poljske postaje proti meji. Preiskali so ves vlak in nekatere uslužbence vlaka zaprli v poseben vagon, z drugimi pa slabo postopali. Na najhujši zadnji postaji pred mejo so poljski organi še enkrat ustavili sovjetski vlak in povzročili požar v enem vagonu. Nato so zahtevali od sovjetskega strojevodje, da naj goreči vlak brž prepelje na sovjetsko ozemlje, kar pa je strojevodja odklonil.

Večerni varšavski tisk objavlja, da je poljska vlada odgovorila na sovjetski protest, da bo takoj uvedla o teh dogodkih, če so resnični, podrobno preiskavo. Sovjetska protestna nota zahteva namreč zadoščenje in kazni za krivce.

Mussolini svetuje Kitajcem, naj se pobotajo z Japonci

Milan, 3. dec. v »Popolo d'Italia« je izšel članek, ki ga vsi pripisujejo Mussoliniju samemu. Članek se v izredno jasnih stavkih bavi z vojno med Kitajci in Japonci in pravi v uvodu, da so se vsa skupna prizadevanja veseli izkazala za jalova, kot se je to dosedaj še vedno zgodilo. Kako neki so Kitajci, ki slovijo zaradi svoje močnosti, nasledil upom, da jim bo Zveza narodov kaj pomagala! Amerikanci, ki so se po dolgem času prvič udeležili skupne konference z evropskimi predstavniki (Konferenca v Bruslju), so se na lastne oči prepričali, kako prazna so vsa takšna besedičenja in kako mnogo bolj pametno je, pustiti Evropo pri miru. Konferenca je Kitajcem poslala svoje pozdrave in tople želje. Ali so Kitajci to pričakovali? Kitajci morajo danes spoznati, da danes proti Japoncem nimajo nobenega, še tako rahlega upanja na zmago. Spoznati morajo tudi, da jim nobena velesila, ne Amerika, ne Francija in ne Anglija, ne bo pomagala. Japonske danes ni mogoče raniti, ne z orožjem in ne z gospodarskimi sankcijami. Tudi sovjetska Rusija si ne upa pogajati se v vojno z Japonci. Kitajska naj ne računa na nikogar izven sebe. Če računata na velesile, je isto, ko da bi napravila samomor. Sama proti Japoncem se pa ne more boriti. Torej ji ne preostaja ničesar drugega, kakor to, da se začne pogajati za mir z Japonci. Kitajska naj Japonce vpraša za mirovne pogoje. Verjetno bodo ti pogoji manj trdi, kot pa se splošno pričakuje, čeprav je gotovo, da bo Japonska spremenila zemljevid na Daljnem vzhodu. Naj Kitajska ne čaka. Kdor hoče zavirati razvoj življenjske sile narodov, ta opravlja prazno delo.

Demonstrativen pohod Japoncev po mednarodnem okraju Sanghaja

Sanghaj, 3. dec. b. Velik demonstrativen pohod Japoncev skozi mednarodno cono se je izvršil

danes dopoldne. Oblasti v mednarodni coni so poskrbele za varnost, alarmirana je bila vsa posadka. Nevarnost je bila zelo velika, kajti v mednarodni coni živi okrog 3 milijone Kitajcev in so vsi pričakovali, da bodo reagirali na japonsko izzivanje, ki sicer ni bilo naperjeno proti njim, pač pa proti velesilam.

Snoči so se zelo pozno vodila pogajanja, da Japonska odstopi od demonstracije, vendar pa je bilo vse zaman, ker so Japonci vztrajali pri svoji nameri. Oblasti v mednarodni coni so se morale pomiriti s tem dejstvom. Pohod se je pričel točno ob 11 dopoldne in vsi japonski vojaki so odšli v cono tam, kjer imajo Angličje postavljene svoje straže. Odstranili so žične ovire in barikade. Na sami meji mednarodne cone sta pričakovala japonske vojake dva Angleža na motornih kolesih, ki sta služila kot nekaka vodiča. Za njima je jahal 6 japonskih konjenikov v bojni opremi. Nato so sledili protiletalski topovi na motornih vozilih, strojnice, bataljon poljskih topov in po vrsti štirje bataljoni japonske pehote v popolni bojni opremi z godbo na čelu in z zastavo polka. Trenutek je bil zelo napet, ker so bili Kitajci zbrani v ogromnem številu. Šest kilometrov je bila dolga pot, ki so jo napravili Japonci skozi mednarodno cono.

Edini incident se je zgodil na križišču ulice Bunda in Nankinske ulice. Tam je neki Kitajec vrzel ročno granto med japonske vojake, ki je eksplodirala in ubila nekaj japonskih vojakov ter dva stražnika mednarodne cone. Atentatorja so takoj prišli na licu mesta ustrelili. Takoj nato so se slišala zopet povelja in japonski vojaki so korakali naprej, kakor da bi se nič ne zgodilo. Komaj pa je bila odstranjena ta nevarnost, se je pojavila že nova. Japonci so namreč sklenili, da bodo izvršili jutri pohod od Hankeva do Nantaua ter se vrnili po isti poti nazaj. Britanske oblasti so takoj vložile protest in izjavile, da ne morejo dopustiti, da bi Japonci korakali čez cono, ki je popolnoma v njihovih rokah in v kateri Japonci nimajo nobenih pravic. Temu protestu so se priključili tudi Francozi, ker bodo Japonci šli skozi njihovo cono. Zaenkrat so vsi poskusi, da Japonci odstopijo od svoje namere, propadli. Vse kaže, da bi Japonci radi izvalili spor, da bi prišlo do takšnega položaja, ki bi dal Japoncem možnost, da popolnoma zagospodarijo v mednarodni coni.

Tudi Anglija naj se prilagodi ...

Tokio, 3. dec. b. V tukajšnjih diplomatskih in političnih krogih pripisujejo velik pomen uvodniku lista »Asakie«. Ta članek je inspiriran od japonskega zunanjega ministrstva ter predstavlja mnenje japonske vlade. V članku se popolnoma odkrito grozi Veliki Britaniji, ki se bo morala po mnenju Japonske prilagoditi sedanjemu stanju ali pa bo Japonska vedela, kaj ji je storiti. Iz zanesljivega vira se čuje, da je pričela Anglija mrzlično utrjevati Ceylon zaradi obrambe Indije, ker se je prepričala, da Singapur ne bo mogla dolgo braniti pred japonskim napadom. Le v sporazumu z Japonsko bi se lahko odstranile težave med obema državama. Če bo pa Anglija še naprej vodila svojo dosedanje politiko, je povsem jasno, da bo šla Japonska svojo dosedanje pot naprej in se ne bo ozirala ne na levo ne na desno. Japonska je prepričana, da Velika Britanija ne more reagirati proti Japonski, ker bi to pomenilo za njo konec njene imperialne veličine.

Zemunska vremenska napoved: Oblačno, deževno in tu pa tam viharno vreme v vsej državi. Snežilo bo v zahodnih predelih, nekoliko jasneje utegne biti na Primorju. Toplota bo padla na zahodu in na severu, na jugu bo pa nekoliko poskočila.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno in deževno vreme, morda sneg.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno, padavine, v srednjih višinah sneg, padec temperature.

Zastopnik Jugoslavije pri vladi generala Franca

Salamanca, 3. dec. TG. Listi v Salamanci objavljajo, da je veliko število držav zaprosilo Francovo vlado, naj potrdi nastavev trgovskih zastopnikov — po zgledu Anglije — dokler vprašanje uradnega priznanja ni rešeno. Listi izrečno navajajo, da je med drugimi tudi Jugoslavija pripravljena imenovati svojega trgovskega zastopnika pri vladi generala Franca. Listi vedo celo povedati, da bi jugoslovanski trgovinski agent pri generalu Francu postal kapetan Mažuranič, brat predsednika jugoslovanskega senata in da je Franco že priredil k njegovemu imenovanju.

Vatikansko mesto, 3. dec. TG. »Osservatore Romano« objavlja iz Salamance vest, da je general

življenju važen činitelj. Ima sorazmerno z drugimi poklici in stanovi tudi izredno razvito kulturno življenje. V Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, v Mežici, povsod, kjer poje svojo pesem rudarski kramp, povsod cveto številne organizacije, povsod so pevski zbori — spominimo se na »Trboveljskega slavčaka« — povsod je razvito politično življenje, sploh sleherno javno udejstvovanje. Slovenski rudar je odrasel in stopa v življenje samozavestno. Slovenski rudar pa je ponosen tudi na svojo hrbtnico: na Glavno bratovsko skladnico. Vemo, in rudar se tega tudi zaveda, da je bratovska skladnica v nevarnosti, da ji grozi finančni primanjkljaj. Mnogo je bilo predlogov, kako sanirati to najbolj važno ustanovo, v kateri je zdaj večanjenih (z dru-

žinskimi člani) 37.658 oseb, upokoencev pa je 2446. Sedanja vlada je storila vse, da je pritegnila k sanaciji tudi nove rudnike na jugu, zlasti Bor in Trepčo, toda nevarnost propasti bratovske skladnice še ni odstranjena. Na današnji rudarski praznik se rudarji zopet zbirajo ter ponavljajo dve glavni želji: naj bi železnice kupovale čim več slovenskega premoga in naj vlada še bolj vpreže južne rudnike, ki nimajo upokoencev, k sanaciji rudarske bratovske skladnice.

Veliki in uspešni napori ter načrti sedanje vlade kakor tudi vse njene že dozdaj uzakonjene naredbe in naprave za izboljšanje položaja našega delavskega stanu nam jamčijo, da bo tudi to za slovenskega rudarja najvažnejše življenjsko vprašanje ugodno rešeno.

Preureditev ljubljanskega kolodvora na najboljši poti

Včeraj in danes je bila seja odbora, ki se je sestavil po nalogu ministrstva za promet z nalogom, da preštudira ljubljansko kolodvorsko vprašanje. Seje so se udeležili načelnik ministrstva prometa dr. Kriek, inž. Schmiedinger, za mestno poglavarstvo ljubljansko inž. Poženel, inž. Mačkovšek, za mestni svet ljubljanski prof. inž. Horvat, inž. Tomažič, dr. Stele, za kr. bansko upravo inž. Porenta, arh. Črničev, Zdrženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov, sekcijo Ljubljano, sta zastopala inž. Beve in inž. Dimnik, Zbornice za TOI predsednik Jelačin, dr. Pless, železniško direkcijo dr. Fatur in inž. Kavčič, gradbeni oddelek inž. Stojkovič, inž. Fine in inž. Kavčič, gradbeni oddelek inž. Stojkovič, inž. Fine, dr. Dekleva, inž. Zelenko in inž. Leskovšek, vojaško oblast general Nedeljkovič.

Rezultat razgovorov na teh sejah, ki jih je z veliko objektivnostjo vodil načelnik prometnega ministrstva inž. Kriek, je bil soglasen sklep, da se izvršitev projekta za povečanje kolodvorskih naprav odloži, ker so prometne razmere na ljubljanskem glavnem kolodvoru takšne, da zahtevajo bolj nujnih in za smotrno ureditev prometa bolj važnih ukrepov. Zato se poruši južna kurilnica na

glavnem kolodvoru. Da se omogoči najnujnejša razširitev tirja in da se na drugem mestu v njeni bližini adaptirajo nove kurilne naprave.

Ugotovljeno je bilo pri tem, da gre pri vseh teh napravah za smotrno in trajni koristi službo porabo razpoložljivih kreditov. Za izvršitev in za študij celotnega kolodvorskega vprašanja brez apriorističnega protežiranja enega izmed kateregakoli obstoječih predlogov se osnuje ožji odbor, sestojč iz tehničnih moči železniške direkcije, mestne občine ljubljanske, banovine, Zdrženja inženirjev in arhitektov ter Zbornice za TOI. Pod vodstvom tega pododborna se sestavi tehnična pisarna. Prva naloga tega pododborna, ki se mora sestati še pred božičem, je, da sestavi konkreten predlog za preložitve kurilnice in za napravo nujno potrebne ranžirne kolodvora, verjetno v smeri proti Zalogu.

Javnost bo gotovo z veseljem pozdravila te sklepe, ki omogočajo, da se bo vprašanje ljubljanskega kolodvora uredilo na način, kot ga želi vsa javnost in kot je potrebno, da se čim bolj smotrno uredi vse prometno vprašanje v Ljubljani.

Proslave 1. decembra

Boh. Bistrica

V Boh. Bistrici smo praznovali 1. december letos pravo slovesno. Zbrali smo se pred občinskim domom. Gospod župan J. Rozman je kratko opisal delo naših mož za zedinjenje. Udeležili so se proslave: naša bistriška prosveta, gasilci, uradi in šolska mladina. Kje je bil Sokol?

Cerklje pri Kranju

1. december smo praznovali zelo slovesno. Službi božji v župni cerkvi je prisostvovala šolska mladina z učiteljskim zborom, zastopniki uradov, družtev, gospodarskih organizacij in mnogo ostalega občinstva. Po cerkvenem opravilu je bila v polni dvorani Ljudskega doma slavnostna akademija, katero je priredila šola. Zaključila jo je farna godba s sviranjem narodne himne.

Komenda

V Komendi je bila proslava 1. decembra zelo slovesna. Ob 8 je bila sv. maša v župni cerkvi, po maši pa v Društveni dvorani proslava s petjem, deklamacijami in dnevu primernim govorom. Na to slavnost so bila od strani občine povabljeni sledeča društva, oziroma korporacije: občinski odbor, krajevni šolski odbor, prosvetno društvo, ljudska šola, Sokol iz Komende, gasilci iz Komende, Lahovci in Most. Vsi so se proslave udeležili, razen Sokola, ki se mu ni zdelo potrebno, da praznuje dan našega zedinjenja.

Litija

1. december je Litija prav svečano praznovala. Rz vseh hiš so vihrale državne zastave. Ob 9 dopoldne je bila v farni cerkvi služba božja, ki jo je opravil g. župnik Vinko Lovšin. Navzoči so bili predstavniki javnih oblasti z okrajnim načelnikom dr. A. Gregorinom in županom Hinko Lebingerjem z občinskim zastopstvom. Po službi božji je ljudska šola pod vodstvom upravitelja g. Drag. Rostoharja priredila v šoli sijajno uspešno proslavo. — Akcija za skupno proslavo 1. decembra, ki jo je sprožila litijska občina, je zaradi neutemeljenega odpora od strani tako zvanih »naprednih«² društev propadla, kar si bo treba dobro zapomniti.

Ljutomer

Katoliške mladinske organizacije so prvi december lepo praznovali. Spreveda se je udeležilo veliko mladine. Po sv. maši je bila proslava v Katoliškem domu. Pevske zbor je zapel državno himno, Triglav in Hej Slovenci. Govoril je gospod Potočnik. Sledili sta dve deklamaciji in zaključni govor. Proslave se je udeležilo veliko število naših prijateljev, uradništvo, med njimi okrajni načelnik dr. Farčnik, župnik msgr. Lovrec, župan g. Slavič in veliko naših kmetov. Proslava je v polni meri dosegla svoj namen.

Mirna peč

Praznovanje 1. decembra smo obhajali na sledeči način: Ob 8 so se zastopniki in člani društev in ustanov udeležili sv. maše. Niso se pa udeležili ter pri proslavi ne sodelovali: Društvo kmečkih

Nepozabnemu tovarišu župniku Tkavcu v spomin!

Oj ti slovenski fantje so pokopali Te! Dne 28. novembra, lepo solnčno nedeljo smo Te skelečih sre spremili po rahlo pobeljeni blatni in strni poti zakritega v snežno belo krsto na prelepi hrib k cerkvi Matere Prečište, kamor si tako rad zahajal ob veselih in trpkih urah svojega župnikovanja pri Sv. Petru.

Zadnja Tvoja pot z mnogoštevilnim častnim življenjem se mi je zdela prava slika Tvojega življenja in stremljenja, ki je bilo nepretrgana daritev za vse Tvoje ovčice.

Kot dijak vesel in živahen si le v previdnem strahu stopil čez prag bogoslovnice, z bojaznijo v srečo, da bi ne imel dovolj moči ohraniti se v duhovskem poklicu na višini svojega svetlega vzora. A milost posvečanja Te je, telesno vedno bolehnega duševno vedno krepla tako, da si se gibal trajno visoko nad vsemi, ki si jih vodil kot dušni pastir.

Zmerom trezno in preudarno misleč, brez sanjavih zamisli, si mirnodušno in s čisto vestjo korakal preko blatne vsakdanjosti proti višini nebeskih vzorov Brezmadežne in Jezusa, žara večne Luči. Trudapolna je bila Tvoja dušnopastirska pot, a ravno zato plodonosna. Milo si pogledal prijatelja in nasprotnika, sovražnika nisi imel. Tvoji govori so bili polni blagohotnosti, prisrčno prepričevalni, zato nenavadno lepi. Zajemal si jih iz globočine svojega vernovodnega srca. Odjoh je izvirala tudi tajnost Tvojih izrednih uspehov zlasti pri mladeničih in splošne priljubljenosti pri vseh svojih ovčicah. Zato Te je hvaležno spremljala z neutopljivo želostjo v srečo mnogobrojna množica na Tvoji zadnji poti.

Kakor solnčni dan Tvojega pogreba je zatonilo Tvoje žrtve polno duhovniško življenje v posebnem žaru. V nas žalostnih tovariših pa si zapustil poleg žarečega in svetlega spomina na Tvojo ljubeznivost in iskreno prijateljstvo neomajno prepričanje, da sedaj zreš in uživaš gorkoto večnega Solca brez zatona!

fantov in deklet ter Sokolsko društvo. Gasilska četa je prisostvovala v paradnih krojih. V Prosvetnem domu je bila prav lepa akademija. Ves program je bil zelo zadovoljiv po izvedbi in udeležbi.

Radovljica

Da bi praznik združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupno državo čim slovesneje praznovali in da bi pri tem sodelovalo vse prebivalstvo in vse organizacije v občini, je prevzela celotno prirediteljstvo 1. decembra v roke mestna občina in Radovljica. Na sestanku, ki ga je sklical mestni župan g. Resman, so se vsa društva izrazila s pripravljenim, da bodo pri proslavi sodelovala, le sokolsko društvo je sodelovanje odklonilo. To pa ostalih društev in prebivalstva ni motilo, marveč je zvečer 1. decembra do zadnjega kotečka napolnilo veliko dvorano Ljudskega doma, kjer je bila proslava. Proslava je bila impozantna in izvršena s sodelovanjem vseh odsekov prosvetnega društva, pomladka Jadranske straže, pomladka Rdečega križa, prostovoljne gasilske čete, društva obrtnikov in šolske mladine. Velik del bremena je snel na ramah fantovskega odseka, ki je s tem svojim prvim nastopom prestal krst in pokazal, kaj zmora energija in poštrevnost. Mestna občina je na to uradno proslavo 1. decembra povabila tudi vse, ki imajo svoj službeni sedež v Radovljici. Ti so se po večini odzvali. Pogrešali smo na tej uradni prireditvi šela in druge uradnike davčne uprave. Sokolsko društvo je tudi izostalo in tako pokazalo, da mu ni za sodelovanje z ogromno večino prebivalstva.

Rateče - Planica

Proslava 1. decembra je bila po božji službi ob 9 v župnijski dvorani. Proslavo so se udeležili vsi tukajšnji uradi, šolska mladina pod vodstvom

Usodna posledica uživanja mišnice

Mislili so, da je znorel, pa je umiral od strupa

Maribor, 3. dec. Iz Koga nam poročajo o tragični smrti, ki je zadela 32 letnega viničarja Alojza Zemljčiča. V naših krajih je med nekaterimi ljudmi razširjena navada, da uživajo v majhnih količinah mišnice v veri, da jim daje moč in zdravje. Zlasti se navadijo na ta strup konjski hlapec, ker dajejo mnogi gospodarji konjem mišnico, češ da se bolj rede in lepše izgledajo. Take navade se je navel tudi Zemljčič, ko je pred leti služil za konjskega hlapca. Pretekli terek je prišel Zemljčič k svojem sosedu Borku, ki je kahal žganje, ter je izpil kozarec žgane pijače, nato pa se je vrnil domov. Kmalu pa so zaslišali sosede od Zemljčičeve hiše klice na pomoč ter so

videli, da podi Zemljčič svojo ženo Marijo s kolom v roki okrog hiše. Žena je presunljivo klicala, nakož so prišli sosedi ter so Zemljčiča prišli. Bil je čisto zbesnel, pene so mu šle iz ust ter so vsi mislili, da je znorel. Zaradi tega so ga zvezali z verigo, ki jo je prinesla žena ter so ga položili v sobi na posteljo, kjer pa se je takoj onesvestil. Čez kake pol ure je prišel zopet k zavesti ter je pavalil vzrok svojega besnenja. Zavžil je preveliko količino mišnice ter se je na ta način nehoti zastrupil. Naglo so mu začele pojemat moči, zamaž so bila vsa protisredstva, ki so mu jih domači in sosedi dajali, ter je v nekaj minutah izdihnil.

Obsojeni ubijalci

Maribor, 3. decembra. Pred okrožnim sodiščem sta bili danes dopoldne dve razpravi zaradi boja. Oba žalostna slučaja sta se svojetasno pripetila v bližini Maribora, pa je zaradi tega vzbujala današnja razprava tudi med meščani pozornost. Kot prvi slučaj je obravnavalo sodišče

uboj v Košakih,

kjer je bil v noči na 2. oktobra ubit posestnik Anton Hladnik, ko se je vračal s kožuhanja. Hladnik je bil s svojo 13 letno hčerko in nekaterimi sosedi v Počehovi pri kožuhanju pri posestniku Gerkiču. Tam so bili tudi 21 letni Jozef Danko, 30 letni Leopold Smigov in 25 letni Rudolf Kramfogel, vsi trije viničarski sinovi iz Košakov. Danko je začel Hladnika med kožuhanjem izvivati in zbadati, nakož mu je ta zabrusil v obraz, da je smrkavec. Danko je objubil maščevanje, katerega je tudi izvršil. Ko se je vračal Hladnik ponoči s svojo hčerko skozi gozd proti domu, ga je napadel Danko v družbi obeh tovarišev ter ga je s kolom pobil na tla. Hladnik je obležal nezavesten ter je v bolnišnici za posledicami poškodb umrl. Danko je svoj zločin priznal, izgovarjal pa se je, da sta ga tovariša naščuvala k napadu. Danko je bil obsojen na 4 leta in pol strogega zapor, Smigov na 3 leta in pol strogega zapor in 3 leta izgube častnih pravic, dočim je bil Kramfogel oproščen.

Divjaški napad pijanih Avstrijev,

ki se je pripetil dne 5. septembra v Št. Ilju v Slov. gorah, ter je zahteval življenje delavca Franca Magdiča, je bil naslednji slučaj, katerega je sodišče obravnavalo. Na zločinu klopi je sedel avstrijski državljani 36 letni delavec Karel Bretterkleeber iz Deutschlandsberga, katerega so privedli k razpravi iz preiskovalnega zapor. Njegova dva soobtožena Jozef Majhen iz Piringe in Karel Stendl iz Ernovca pa k razpravi sploh nista prišla iz Avstrije ter je bilo postopanje proti njima izločeno. Omenjeni trije Avstrijski so se 5. septembra, ko je bilo v Št. Ilju žeganje, vračali vinjeni domov čez mejo. Pred Sillgojevo goštnilo so opazili Franca Magdiča, ki je nekoliko vinjen zadržal na klopi. Bretterkleeber se je spotaknil ob Magdiča, pa je nato jezen navalil nanj. Magdič je napadalec odbil

ter ga sunil od sebe. To je Avstrijske tako razjarilo, da so vsi trije navalili na Magdiča, Bretterkleeber pa ga je zabodel z nožem pod pazduho. Zadel mu je žilo odvodnico v prsni votlini ter je Magdič zaradi notranjega izkrvavljenja umrl. Orožniki so aretirali vse tri napadalece, preden so mogli pobegniti čez mejo. Bretterkleeberja je sodišče obdržalo v zaporu ter je bil danes obsojen na 4 leta in pol robije in na 4 leta izgube častnih pravic.

Žena ubila moža

Celje, dne 3. decembra. Danes ob 10 dopoldne se je pričela pred petčlanskim senatom Okrožnega sodišča razprava proti Mohorko Mariji, 57 letni posestnici iz Marjine vasi pri Zetolah, ki je 4. oktobra z nožem v srce zabodla svojega moža Mohorka Antona in mu zadala smrtno rano. Obdolženka je svoje zločinsko dejanje pred sodiščem odkrito priznala. Prvotno se je izgovarjala na svojo takratno vinjenost, pozneje pa na svojo jezo, češ da jo je neposredno poprej zmerjal mož v svoji pijanosti, prijel celo za vrat, jo tresel in sunil v hrbet. Ker je imela v roki nož, s katerim je lupila krompir, je baš ta usodna okolnost dovedla, da je prišlo do tako groznega zločina. V družini so vladale res žalostne razmere. 31 let, odkar se je poročila Marija z Mohorkom, ni bilo v družini pravega miru, v družini je vladalo pravo satansko nesoglasje. Bili so vedni prepri, mož je vedno zapravljal, popival, žena je v skrbi za svojo družino nastopala proti svojemu možu, zaradi česar sta se tudi pretepala. Uboga žena se je morala, kadar je bil mož vinjen, skrivati po skednju, v svinjaku, morala je celo bežati k sosedu.

Sodišče je obsodilo Mohorko Marijo na pet let robije, na dve leti izgube častnih državljskih pravic.

Kamnik

Občinske volitve bodo 12. decembra. Kandidatna lista JRZ je že potrjena. Njen nosilec je župan Nande Novak. V nedeljo, 5. decembra, ob 10. dop. bo v kamniškem domu šod JRZ. Govori gosp. dr. Kumušič iz Ljubljane. To bo naša javna manifestacija za volivno zmago pri volitvah 12. decembra. Pridite!

Proslava Brezmadežne v Ljubljani

Ob 7 v stolnici govor, sv. maša in skupno obhajilo; govori in mašuje prevzvišeni g. škof dr. Gregor Rožman.

Ob 11 v Unionu v veliki dvorani akademija.

K maši, obhajilu in akademiji so vabljeni vsi člani in članice kongregacij za dijake, akademike in seniore. Proslave naj se udeležijo kongregacije z zastavami. Prostor v cerkvi bodo nakazali gg. reditelji. Pri maši bodo peli sledeče pesmi: Lepa si lepa, roža Marija, Tebe ljubi moja duša, Jezus hoče v sree priti, Zgodnja Danica, Povsod Boga.

Sporod praznišne akademije je sledeči: Sattner: Pozdravljena, Tome: Magnificat, Pozdrav višješola in višješolke, Vodusek: Prošnja pesem, Veliko znamenje (govori L. Leskovar, stud. iur.), Kimovec Milostna Gospa z višave, Zgodnja Danica, Slavnostni govor (govori g. gimn. ravnatelj Jos. Osana), P. Roman: Brezmadežna, ljubim Te, Kimovec: Se gori ljuhezen, Povsod Boga. — Vstopnine ni. Stroški se bodo krili s prostovoljnimi prispevki.

Minister za telesno vzgojo v Ljubljani

Danes, 4. decembra, prispe z dopoldanskim brzovlakom v Ljubljano gosp. minister za telesno vzgojo naroda v spremstvu šefa kabineta in šefa odseka g. Ulaga. Namen tega potovanja je, da bi se g. minister seznanil s športnimi potrebami dravske banovine in da bi si ogledal športne in telovadne naprave, igrišča in domove. V ta namen je določil naslednji spored:

- 1) Ob 15. si bo g. minister ogledal Stadion ob Tyrševi cesti, kjer ga bodo sprejeli zastopniki SK Planine in zastopniki Zveze fantovskih odsekov.
- 2) Ob 15.30 si bo ogledal igrišče SK Ljubljane.
- 3) Ob 16. bo posetil kopališče Ilirije.
- 4) Ob 16.20 bo posetil Sokole v Narodnem domu, kjer ga bodo pričakali funkcionarji sokolske župe Ljubljane.
- 5) Ob 17. bo konferenca zastopnikov vseh športnih društev, ki jo sklicuje referat za telesno vzgojo pri kraljevski banski upravi. Konferenca bo v knjižnični dvorani v palači kr. banske uprave na Bleiweisovi cesti. Vabijo se vsa športna društva, da na to konferenco pošljejo po enega svojega zastopnika. Športne zveze, podzveze naj pošljejo po več svojih zastopnikov.

V nedeljo bo g. minister prisostvoval otvoritvi sokolskega smučarskega doma v Kranjski gori in si bo tega dne ogledal najbrž tudi Planico. V ponedeljek bo obiskal športnike v Celju, v torek v Mariboru, nakož bo odpotoval v sredo v Zagreb.

Gosp. ministra ob njegovem prihodu v Ljubljano vsi športniki iskreno pozdravljamo in iz srca želimo, da bi mogel kljub kratkemu času bivanja med nami spoznati, koliko je pri nas napravila v športnem pogledu koristnega in uspešnega zgolj privatna iniciativa poštrevovalnih, ambicioznih in idealnih športnikov.

Ob tem spoznanju bo g. minister gotovo uvidel, da bi bilo potrebno to privatno iniciativo podpreti. Morda bo g. minister tudi uvidel, da bi bilo največ garancije, da se bodo dotacije ministrstva za telesno vzgojo najplodnosneje uporabile tam, kjer so športniki pokazali uspešne sadove svojega dela iz svoje privatne iniciative. Slovenija, ki je matica vseh športnih panog, katere so se od tu razširile po državi, stavlja velike upe v g. ministra in ga prisrčno pozdravlja.

Vlak ga je povozil

Maribor, 3. dec.

Iz Poljčan so pripeljali z jutranjim mariborskim vlakom v Maribor 35 letnega rudarja iz Stanovskega Martina Urankarja, ki je postal žrtev tragične nesreče. Našli so ga zjutraj v Poljčanah na železniškem prelazu nezavestnega ležati v mlaki krvi. Imel je strahovite poškodbe po vsem telesu, najhuše pa na glavi na prsih. Videlo se je takoj, da ga je povozil vlak. Nezavestnega so ga s prihodnjim vlakom zapeljali v mariborsko bolnišnico, kjer pa je kmalu po prevozu umrl. Nihče ne ve, kako se je žalostni dogodek odigral. Verjetno je, da je Urankar slučajno zašel pod vlak, ko se je napotil še v temi danes zjutraj na delo. Najbrže je našel zapornice pri železniškem prelazu zaprte, ker se mu je pa mudilo, je pod njimi zlezal na tir ter je v temi nalezl naravnost na vlak, ki je v tistem hipu pridrvel izza ovinka. V bolnišnici so ugotovili, da ima strto lobanjo in stisnjen prsni koš.

Tihi junaki brez orožja

Film odkriva junake brez meča in zastave
Film o Pasteurju

Pred kratkim so listi na kratko, v nekaj vrsticah, poročali o žalostni, pretresljivi smrti komaj tridesetletne ameriške zdravnice dr. Ane Pabstove, ki se je več let bavila z bakteriološkimi poskusi v osrednji bolnišnici v Washingtonu. Preskušala je cepivo proti meningitisu, vnetju možganske opne, se pri tem ranila in zastrupila. Vedela je, da zanjo ni rešitve in da bo morala v dveh dneh umreti. Ta dva dolga dneva v pričakovanju smrti je opazovala razvoj te strašne bolezni na lastnem telesu in vestno zapisovala vsa opazovanja, notranja in zunanja. S tem junastvom in hladnokrvnostjo je dala zdravnikom dragocenih podatkov za nadaljnje pobijanje bolezni, umrla je z visoko zavestjo, da je storila nekaj za človeštvo.

Ta primer tihega znanstvenega junastva, ki ga je na svetu kljub zunanji površnosti in praznoti življenja še veliko, je šel mimo svetovne javnosti neopazno, kakor že toliko drugih podobnih zgledov v tujini in pri nas. Svet hoče danes smrti v masah, hoče tisočev mrtvih, hoče revolucij in krvavih požarov. Edino ob tem trpljenju in umiranju stotisočev in milijonov vidimo nekaj junastva, smisel za osebo žrtev posameznika, naj je ta žrtev prinesla človeštvu še toliko koristi, smo docela izgubili. Današnji človek pozna le še junake reklame, junake hrupnih dogodkov, pozna vojskovodje in meštarje z usodo narodov, izgubil pa je spoštovanje in celo vednost o tistih, ki so s svojim delom, prizadevanjem in ustvarjanjem v znanstvenih delavnicah in po bolnišnicah iskali za neboljeno človeštvo rešitve pred boleznimi, ki so dotedaj za svet pomenile božjo kazen, kateri ni bilo mogoče uiti. Če se je povprečna življenjska doba na svetu, zlasti pa v Evropi, v zadnjih 50 letih podaljšala za 30 odstotkov, ni to zasluga vojskovodij, športnih rekorderjev in mogočnikov, marveč zasluga brezimnih junakov iz znanstvenih poskuševalnic, z vseučilišč, iz podstrešnic, s klinik in iz norišnic. Ti s svojim znanstvenim delom in iskanjem niso koristili sebi kakor vojskovodje, ki so spravili pod zemljo cele narode, marveč so reševali človeštvo. Niso si nabrali slave in denarja, marveč so po večini umirali revni in od širokega sveta nepoznani. Sadove njihovega dela uživa sleherni človek na svetu — a koliko jih med milijoni ve, komu dolgujejo hvalo za to, da se jim ni treba bati smrti zaradi stekline, zaradi koza, zaradi pegastega legarja, zaradi sto drugih bolezni?

Ti možje so junaki brez bojišč, brez zastav, brez odlikovanj.

Med utemeljitelje moderne zdravniške znanosti in med njene največje duhove spada Francoz Louis Pasteur, ki ga poznamo najbolj kot izumitelja cepiva proti steklini. Pasteur, v zgodovini eden najznačilnejših primerov velikega učenjaka z globoko vero, ki ga je krepila v težkih urah znanstvenih dvomov in nejasnosti, je s svojimi nešteti odkritji postavil temelje vsej sodobni zdravniški vedi. Njegova znanstvena dogmatika so razburila ves svet v drugi polovici devetnajstega stoletja, vzbudila ogorčene spore, nasprotovanja in spletke. Njegova življenjska in znanstvena pot je bila trnjeva in polna žalostnih pretresov, kakor morda ni bila pot nobenega učenjaka: dvom o lastnem delu, besno sovražstvo stanovskih nasprotnikov, omejevalci in neverniki. Razglasil so ga za špekulanta, za sleparja, preganjali so ga kakor žival, toda pri svojih omejenih sredstvih in možnostih ni mogel svetu dokazati, da so njegove trditve pra-

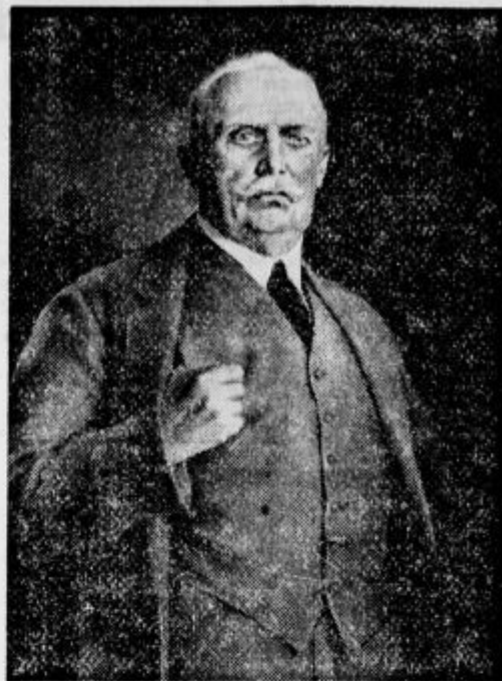
vilne. Na eni strani se je bojeval z bacili in mikrobi, da bi jim iztrgal iz klešč oblast nad človekovim življenjem, na drugi strani se je moral bojevati za svojo znanost, za svoje ugotovitve, za svojo znanstveno čast. Ta boj je bil hujši, kakor boj s smrtjo in bacili. Da ni bilo vere — Pasteur je pogosto povedal, da je verel kakor star Bretonec in da bo, če ukaže še nekaj let, postal zaradi vedno globljih znanstvenih spoznanj verel kakor stara Bretonka — bi bil v tem boju obupal. Uničil bi bil skoraj srečo sebi, svoji ženi in edinemu otroku — vse za znanost in za blagor človeštva, ker je z vidovitostjo fanatika slutil resnico in pravo pot, po kateri bo vsaj delno zmagal nad smrtjo.

Redki spomeniki, ki so jih Pasteurju postavili tu in tam, priznanje učenjakov, knjige — vse to širokim množicam malo ali še rajši ničesar ne pove o njem junakem znanstvenem in človeškem boju. Pomazoriti tako življenje, tako delo in njegov pomen človeštvu, ki ima od njega korist, je zmožno danes samo eno oblikovalno sredstvo na svetu: film, ki je dostopen vsem in

nemo govori v vseh jezikih. Če je film oveko-večil toliko praznih postav, pojavov in kreatur, zakaj ne bi izpolnil svoje dolžnosti vsaj enkrat tudi do pravih junakov in veličin človeštva?

Amerikanci, ki so se v svojem filmu zadnje čase začeli obračati k resnim, globljim snovem in k ponazarjanju velikih zgodovinskih in drugih dogodkov v resni, stvarni obliki, brez pompa, so zdaj poslali v svet film o življenju in delu Louisa Pasteurja — »The story of Louis Pasteur«. Z oblikovalnimi možnostmi in sredstvi, ki so na razpolago filmu, so zajeli v tem veličastno življenjsko borbo velikega francoskega znanstvenika in idealista, ki v filmskem ustvarjanju na svetu dosedaj nima primere. V filmu so podana vsa dramatična nasprotja in boji, ki so jih vzbudila Pasteurjeva odkritja, vsi znanstveni problemi in pomen njihove rešitve za človeštvo v tako nazorni in presenetljivi obliki, da moramo to filmsko delo označiti kot mogočen spomenik Pasteurju, junaku brez meča in brez zastave, ter z njim vred vsem neznanim junakom znanosti, ki so človeštvu pripravljali lepše in boljše dneve.

Film je režiral William Dieterle, glavno vlogo v njem pa igra Paul Muni, o čigar igralski veličini ni treba izgubljeti besed. Njegovo ime samo priča, da je film delo, dostojno velikega človeka, čigar življenje in boj igra v njem ta igralec. O tem se bomo prepričali, če bomo kdaj imeli priliko ta film videti tudi pri nas.

General Ludendorff, ki je bil poveljnik nemške armade med svetovno vojno, pozneje pa je začel med Nemci širiti nemško pogansko vero, je močno obolen in bo menda umrl. Zdravniki namreč z ozirom na visoko starost generalovo ne upajo več, da bi ga ohranili

Kite štejejo

Angleška državna ladja »William Scoresby« je že sedemč odplula proti Antarktiki, da bi tam kaj zaznamoval kite, katere bi med potjo videla. Svoje delovanje bo ladja v glavnem imela severno od otočja Južna Georgija. Kite bodo zaznamovali s posebno harpuno. S pomočjo tega znamenja, ki ga bo harpuna naredila v kitovo kožo, bodo pozneje, kadar bodo kite zares kje ujeli, videli, kako daleč je priplul, ki je bil zaznamovan v bližini Južne Georgije. Tako bodo dognali, kako daleč kiti sploh potujejo. Kadar kite, ki je tako zaznamovan, kje ujamejo, mu izrežejo zaznamovani del kože ter ta izrezek pošljejo kolonialnemu uradu v London, ki plača odškodnino za pošiljatev. Letos je imenovana ladja zaznamovala že nad 900 kitov. Ladja je sicer majhna in ima le 326 ton. Je pa sila močno zgrajena, da prenese tudi večje viharje brez škode. Na krovu je 25 mož posadke. Ladja bo na svoji letošnji poti napravila nič manj kakor 20.000 morskih milj.

»No, kaj ste pa počeli?« — »Gospod doktor, kriva je prav za prav le majhna pomarančna lupina!« — Saj sem vam že tolikokrat rekel, da vaš oslabei želodec ne prenaša sadja, ki ni olupljeno!«

Otoke za doto!

V 15. stoletju so Shetlandski otoki, blizu severne obale Škotske, spadali skupaj z otočjem Orkadov k danski državi. Ko so leta 1449 za danskega kralja kronali Kristijana I., je bila Danska tako velika, da se je raztezala od ustja reke Labe do najbolj severnih meja sedanje Norveške in od obal Severnega morja do meja Rusije. Kljub tem velikim deželam pa kralj Kristijan I. svoji hčeri, ki se je možila s škotskim kraljem Jakobom III., ni mogel izplačati več dote kakor 2000 goldinarjev, dasi je spočetka obljubil hčeri celih 60.000 goldinarjev dote. Ker torej ni mogel takoj izplačati vse obljubljene dote, je ženinu zastavil Shetlandske in Orkadske otoke, dokler bi ne izplačal vse dote. Toda tudi pozneje danski kralj ni mogel plačati tiste obljubljene dote, zato so zastavljeni otoki ostali pri Škotski in so pozneje pripadli Angliji.

Ko so Japonci zasedli kitajski del mesta Šanghaja, so si angleški in japonski vojaki čez ovire bodoče žice podajali roke v pozdrav

Amerika se zahvaljuje Bogu

V Združenih državah Severne Amerike je že stara navada, da predsednik Združenih držav novembra meseca vsakega leta posebej določi zadnji četrtlet meseca novembra za zahvalni dan, ko morajo Američani na predsednikov poziv slovesno se zahvaliti Bogu za darove, ki so jih prejeli v teku leta. Ta predsednikov oklic je zelo slovesen.

Amerika je prvič obhajala ta zahvalni dan

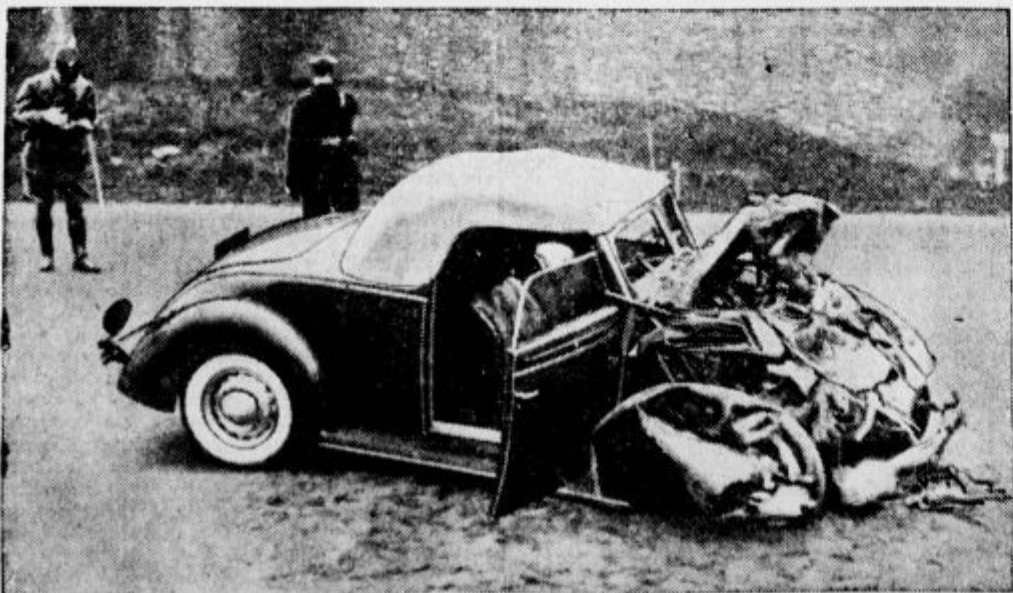
Stavka zaradi gosi

Sedaj pred prazniki je v Pragi začelo primanjkovati gosi. Vzrok tega pomanjkanja pa je nenavaden. Ženske, katere skubejo gosi, so namreč začele stavkati ter za svoje težko delo zahtevajo višje plače. Njim so se potem pridružili še vozniki in šoferji, ki dovažajo gosi na trg v Prago. Obenem ženske zahtevajo, da morajo biti poslej zavarovane za slučaj bolezni.

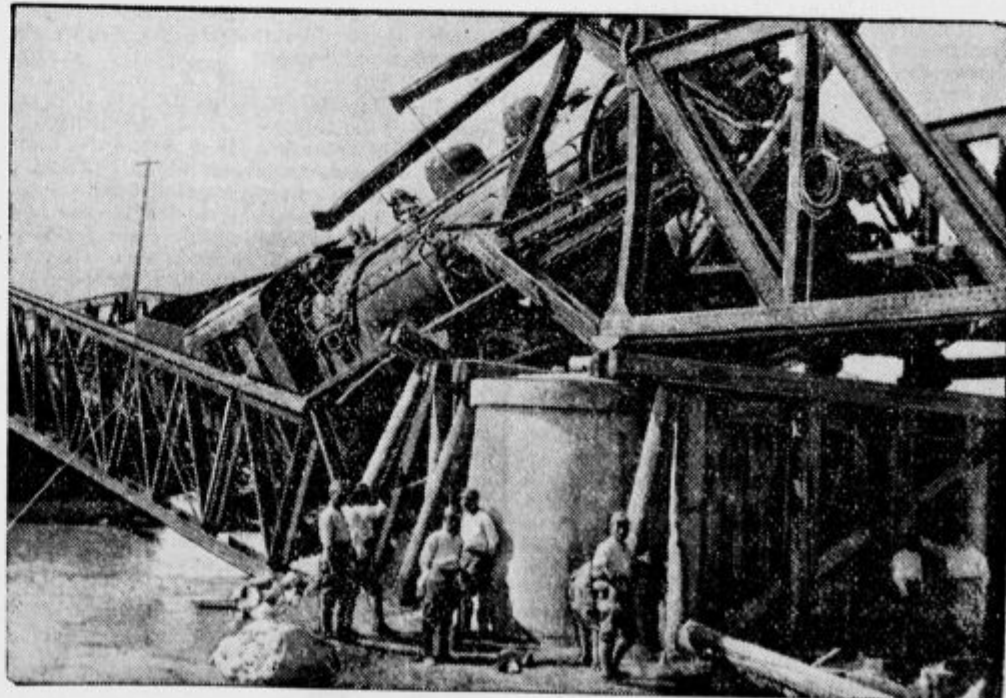
Blizu Prage je večji kraj Libuše, kjer je veliko gosjih farm, na katerih goje in pitajo gosi tako na debelo, da jih vsako leto nad milijon zaklanih pošljejo na praški trg. V teh farmah deluje nad 400 žensk, ki nimajo drugega dela, kakor zaklane gosi skubsti. Vsaka kuharica pa lahko priča, da je to sila neprijetno delo. Ženske pa dobivajo za to svoje trdo delo, ki traja ves dan, samo 80 do 200 čeških kron tedenske plače, kar bi v našem denarju pomenilo 120 do 300 din na teden. To je sila skromen zaslužek, če pomislimo, da je večina teh žensk pri svojem delu izgubila vse zobe. Kdor je kdaj te ženske opazoval, ko skubejo gosi, je videl, da morajo v sili z zobmi vleči trdo perje iz gosi. Vsako leto pa je treba spitati, zaklati in na trg poslati nad milijon gosi. V tistem kraju je kakih 20 takih farm, ki se s tem pečajo. Eden izmed gospodarjev je že prostovoljno ženskam in voznikom povišal njihove prejemke. Iz Libuše vsak dan drdajo avtomobili in vozovi po vsej češko-slovaški republiki, kjer pobirajo gosi ter jih vozijo v Libuše na pitanje.

Holandska kraljica se je pripeljala pred bolnišnico, v kateri leži njen zet ranjen

Avtomobilska nesreča princa Bernarda Holandskega, moža holandske princese, je bila precej huda. Princ se je zaletel v tovorni avtomobil in mu je pri tem docela razdejalo njegov avto. Princ sam je močno poškodovan

Japonski pionirji popravljajo železniški most, ki so ga razdejali umikajoči se Kitajci

